C/2024/1761

22.3.2024

P9_TA(2023)0321

Förbindelserna med Belarus

Europaparlamentets resolution av den 13 september 2023 om förbindelserna med Belarus (2023/2041(INI))

(C/2024/1761)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Belarus,

— med beaktande av rådets slutsatser av den 12 oktober 2020 och den 21 och 22 oktober 2021 om Belarus,

— med beaktande av den gemensamma förklaringen från toppmötet inom det östliga partnerskapet av den 15 december 2021 i Bryssel,

— med beaktande av G7-utrikesministrarnas uttalande av den 4 november 2022 om Belarus,

— med beaktande av uttalandet av den 3 mars 2023 från den höga representanten Josep Borrell om domarna mot Ales Bjaljatski och andra människorättsförsvarare, och dennes uttalande av den 17 januari 2023 om rättegångarna mot oppositionsledare och journalister i Belarus,

— med beaktande av rapporterna av den 4 maj 2022 och den 20 juli 2022 från FN:s särskilda rapportör om situationen för de mänskliga rättigheterna i Belarus, Anaïs Marin, till FN:s råd för mänskliga rättigheter, och uppmaningen av den 10 oktober 2022 från FN:s experter om omedelbart frigivande av den fängslade mottagaren av Nobels fredspris, Ales Bjaljatski, och andra människorättsförsvarare i Belarus samt kommentaren av den 3 mars 2023 från FN:s talesperson för mänskliga rättigheter, Ravina Shamdasani, om domarna mot människorättsförsvarare i Belarus,

— med beaktande av Belarus förklaring om självständighet från Sovjetunionen av den 25 augusti 1991,

— med beaktande av den belarusiska sovjetiska socialistiska republikens förklaring om statens suveränitet den 27 juli 1990,

— med beaktande av Belavezjaavtalet som ratificerades den 10 december 1991 av Belarus högsta råd och som tillkännagav att Sovjetunionen hade upphört att existera,

— med beaktande av Republiken Belarus konstitution, som antogs den 15 mars 1994,

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, FN-stadgan, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och av alla övriga människorättskonventioner som Belarus är part i,

— med beaktande av Wiendeklarationen och Wienhandlingsprogrammet av den 25 juni 1993,

— med beaktande av fördraget om icke-spridning av kärnvapen,

— med beaktande av samförståndsavtalet från Budapest om säkerhetsgarantier,

— med beaktande av Human Rights Watchs rapport från 2022 om Belarus,

— med beaktande av FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet,

— med beaktande av den andra utvärderingsrapporten, som antogs den 28 juni 2022, från Europarådets expertgrupp för åtgärder mot människohandel avseende Belarus genomförande av Europarådets konvention om bekämpande av människohandel,

— med beaktande av rapporterna av den 4 mars 2022 och den 3 februari 2023 från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter om människorättssituationen i Belarus inför presidentvalet 2020 och dess efterdyningar,

— med beaktande av rapporten av den 11 maj 2023 från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas (OSSE) Moskvamekanism om det allvarliga hotet mot OSSE:s mänskliga dimension i Belarus sedan den 5 november 2020,

— med beaktande av Internationella civila luftfartsorganisationens undersökningsrapport från juli 2022, *Event involving Ryanair flight FR4978 in Belarus airspace on 23 May 2021*,

— med beaktande av resolution 2495 (2023) från Europarådets parlamentariska församling av den 27 april 2023, *Deportations and forcible transfers of Ukrainian children and other civilians to the Russian Federation or to temporarily occupied Ukrainian territories: create conditions for their safe return, stop these crimes and punish the perpetrators*,

— med beaktande av Internationella arbetsorganisationens (ILO) beslut GB.347/INS/14(Rev.1) av den 20 mars 2023 och dess resolution av den 12 juni 2023 om de åtgärder som rekommenderas av det styrande organet enligt artikel 33 i ILO: s stadgar om Belarus,

— med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

— med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A9-0258/2023), och av följande skäl:

A. Tre år efter det bedrägliga presidentvalet den 9 augusti 2020 håller Alexander Lukasjenkos olagliga regim på att förvärra sitt systematiska förtryck av det belarusiska folket, i alla delar av samhället, vilket även inbegriper sårbara och marginaliserade personer. Domstolarna har dömt fler än 3 000 personer till olika straff baserat på politiskt motiverade anklagelser och fler än 1 500 personer sitter fortfarande fängslade på politiska grunder. Tusentals andra torteras för att de inte erkänner sin politiska övertygelse och lever under ständig press i form av hot, möjliga gripanden och påhittade anklagelser. Lukasjenkoregimen har verkställt hundratals politiska domar som baseras på anklagelser om brott, och har bland annat fråntagit nästan 100 belarusiska advokater deras licenser, stängt ner hundratals mediekanaler och avregistrerat över 1 000 icke-statliga organisationer. Många medieföretagare och journalister har tvingats fly från Belarus och återuppta sin verksamhet i exil, framför allt i Litauen och Polen. Över 30 journalister och mediearbetare är fortfarande fängslade på felaktiga grunder. Fyra stora oberoende fackföreningar och den belarusiska kongressen för demokratiska fackföreningar har stängts ner och minst 14 av deras ledare och medlemmar har fängslats. Frigivna politiska fångar utsätts för extrem diskriminering i och med att regimen förhindrar deras fria rörlighet liksom hindrar dem från att få tillträde till arbetsmarknaden, sina bankkonton och andra finansiella tillgångar. Regimens agerande och det faktum att den förvägrar människor sjukvård och rättslig hjälp har lett till att politiska fångar har avlidit. Vitold Asjurak, Dzmitryj Dudoits, Aljaksandr Vichor, Mikalaj Klimovitj, Dzmitryj Sarokin och Ales Pusjkin är några av dessa. Omkring 300 000 belarusier har flytt från landet enbart under de senaste åren då de räds ett liknande öde.

B. I rapporten från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter om situationen i Belarus jämfördes det förtryck som utövas av Lukasjenkoregimen med brott mot mänskligheten.

C. I maj respektive juni 2023 var det tre år sedan de belarusiska oppositionsbloggarna Siarhej Tsichanouski och Viktar Babaryka greps på politiskt motiverade grunder under sin kampanj för den belarusiska presidentposten. Palina Sjarenda-Panasiuk, en politisk fånge och en aktivist från den europeiska civila kampanjen i Belarus, beslutade sig att avsäga sig sitt belarusiska medborgarskap i protest mot de tortyrlika fängelseförhållandena. Efter att ha fyllt i en formell ansökan eskorterades hon för att genomgå en psykiatrisk undersökning och det är sedan dess okänt var hon befinner sig.

D. Minst 1 300 barn med funktionsnedsättning lever på institution i Belarus. Dessa institutioner har problem med att ställa ordentliga diagnoser, med utbildning eller med social återintegrering, och offentligt ansvarsutkrävande och insyn saknas.

E. Det internationella samfundet, inbegripet EU och dess medlemsstater, erkände inte resultatet av det bedrägliga presidentvalet och erkänner inte Alexander Lukasjenko som Belarus president. De belarusiska myndigheterna har misslyckats med att genomföra effektiva utredningar av de omfattande anklagelserna om tortyr och annan misshandel av fredliga demonstranter som begicks av tjänstemän inom brottsbekämpningen i augusti 2020 efter det bedrägliga presidentvalet.

F. Regimen håller på att eliminera de sista resterna av den politiska pluralismen i landet, till exempel genom den kommande så kallade omregistreringen av politiska partier, som sannolikt kommer att leda till att alla partier utom de som stöder regimen försvinner. Den nya konstitutionen från februari 2022 skapar nya odemokratiska institutioner som endast tjänar till att säkra regimens grepp om makten och berövar parlamentet den sista tillstymmelsen till möjlighet att påverka den politiska processen.

G. Ändringar av den belarusiska strafflagen trädde i kraft i januari 2022 och återinförde straffrättsligt ansvar för deltagande i oregistrerade organisationers verksamhet. Inga människorättsorganisationer är för närvarande lagligen verksamma i landet. Ytterligare ändringar av strafflagen trädde i kraft i maj 2022, genom vilka myndigheterna utvidgade tillämpningen av dödsstraffet till att omfatta försök till terroristhandlingar, en anklagelse som tidigare har använts i rättegångar mot politiska aktivister. I juli 2022 undertecknade Lukasjenko ny lagstiftning som tillåter utredningar och rättegångar i den anklagades frånvaro enligt 48 artiklar i strafflagen. I januari 2023 antog Lukasjenkoregimen en lag som fråntar medborgarskapet från personer i exil som den anklagar för så kallade extremistrelaterade brott – en förteckning som nu omfattar mer än 2 000 personer.

H. Lukasjenkoregimen undergräver på ett farligt sätt Belarus suveränitet genom att göra landet till en rysk satellitstat och låta Belarus absorberas av Ryssland i en så kallad unionsstat, vilket gör risken för direkt ockupation extremt hög, i strid med majoriteten av belarusiernas uttryckliga vilja. Lukasjenko har föreslagit en unionsstatspakt mellan Belarus, Ryssland och Kazakstan om delning av kärnvapen.

I. Lukasjenkoregimen förstör dessutom de olika uttrycken för belarusiernas nationella identitet, inklusive landets språk och kultur. Regimen för en aggressiv förryskningspolitik med hjälp av godtyckliga frihetsberövanden och genom att behandla kulturpersoner särskilt hårdhänt, bland annat författare, konstnärer och musiker, och människor som talar belarusiska offentligt, liksom genom att förbjuda Belarus nationella och historiska symboler, till exempel den vit-röd-vita flaggan och vapenskölden Pahonia, och genom att stänga förlag, privatskolor och belarusiska språkkurser.

J. Lukasjenkoregimen fortsätter att marginalisera etniska, religiösa och sexuella minoriteter, särskilt litauiska och polska etniska befolkningsgrupper, genom att trakassera deras ledare, exempelvis Andrzej Poczobut, stänga litauiska och polska utbildningsanstalter, lägga ner utbildningar på deras etniska språk och förstöra polska minneslundar. Regimen fortsätter också att förtrycka religiösa grupperingar och individer, i strid med rätten till religions- och trosfrihet. Flera romersk-katolska, protestantiska, ortodoxa och grekisk-katolska präster och pastorer har utsatts för olika former av förföljelse, från böter till långvariga fängelsestraff. Den belarusiska ortodoxa kyrkan tjänar i många fall regimens intressen, bland annat då den stöder Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Den framlidne ärkebiskopen i Hrodna, Artemyj Kistjanka, som var den enda högt uppsatta person i den Moskvaunderordnade belarusiska ortodoxa kyrkan – det belarusiska exarkatet – som fördömde det våld som Lukasjenkoregimen använde mot fredliga demonstranter 2020, tvingades gå i pension. Under denna tid blev han utsatt för trakasserier som påverkade hans hälsa negativt och ledde till hans för tidiga död.

K. Hbti-personer i Belarus utsätts för än mer systematisk diskriminering och våld. Belarus kan komma att införa propagandalagstiftning som liknar den i Ryssland. Belarusier som lever, arbetar eller söker skydd i Ryssland tillhör de som är mest utsatta för gränsöverskridande förtryck från de belarusiska myndigheterna.

L. De belarusiska myndigheterna använder sig ofta av övervakning samt censur och desinformation på nätet och utnyttjar olika tekniker för att kontrollera befolkningen. Sådana repressiva metoder utgör ytterligare ett steg i riktning mot digitalt auktoritärt styre och undertryckande av de digitala rättigheterna för människor i Belarus, vilket leder till eskalerande hot mot medborgarna och till att det medborgerliga utrymmet krymper.

M. I oktober 2022 drog sig Belarus ur det första fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter från och med den 8 februari 2023, vilket blockerar mandatet för FN:s kommitté för mänskliga rättigheter att ta emot och granska klagomål som rör mänskliga rättigheter från enskilda personer i Belarus. Detta lämnade belarusierna utan internationellt skydd, och varken FN:s råd för mänskliga rättigheter eller Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna kan behandla klagomål från belarusierna.

N. Den illegitima Lukasjenkoregimen stöder aktivt, och har blivit fullt delaktiga i, Rysslands oberättigade anfallskrig och krigsförbrytelser mot Ukraina. Regimen möjliggör och stöder direkt Rysslands militära aggression mot Ukraina och Rysslands användning av terrormetoder, vilket framgår av omdirigeringen av Ryanairplanet FR4978 i maj 2021 och det tillkännagivande som välkomnade Rysslands statsunderstödda terroristorganisation Wagnergruppen. Majoriteten av belarusierna är emot Belarus deltagande i detta krig och har demonstrerat genom att organisera fredliga protester som har lett till gripanden, förföljelse och missbruk av tjänsteställning från polisens sida, genom att sabotera transporter av rysk militär utrustning och ansluta sig till eller stödja belarusiska styrkor som kämpar tillsammans med de ukrainska väpnade styrkorna. Som enda land i Europa och Centralasien att verkställa dödsstraffet avskräcker landet, genom att tillämpa detta, från allt motstånd mot Belarus inblandning i Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Lukasjenkoaregimens delaktighet i Rysslands anfallskrig mot Ukraina har med eftertryck kritiserats av EU och Nato och gett upphov till en gemensam strategi mellan organisationerna som baseras på liknande eller till och med gemensamma bedömningar, och samarbetet mellan EU och Nato behöver stärkas i enlighet därmed.

O. Den 27 april 2023 fördömde Europarådets parlamentariska församling enhälligt deporteringen, omskolningen och russifieringen av ukrainska barn, varav vissa har skickats till Dubravalägret, som ägs av Belaruskali. Dessa brott, som Lukasjenkoregimen är delaktig i, kan anses utgöra folkmord.

P. Lukasjenkoregimen utgör ett direkt hot mot EU och EU-medborgarnas säkerhet. Detta styrks av det faktum att landet godtagit utplaceringen av ryska taktiska kärnvapen på dess territorium, dess vägran att genomföra kärnsäkerhetskraven vid det belarusiska kärnkraftverket i Astravjets, dess iscensatta kapning av ett civilflyg, Ryanair FR4978, dess fortsatta instrumentalisering av migration och människohandel, dess aggressiva krigsretorik sedan augusti 2020 och dess främjande av en ökad rysk militär närvaro i Belarus genom permanenta gemensamma manövrer.

Q. Lukasjenkoregimen fortsätter att tvinga migranter från tredjeländer över landets gränser till Lettland, Litauen och Polen. Migranter i Belarus utsätts för tortyr och annan misshandel av gränsbevakningstjänstemän och andra tjänstemän, hinder för att ansöka om asyl eller avvisning vid inresan.

R. De belarusiska demokratiska krafterna, under ledning av Svjatlana Tsichanouskaja, har en väletablerad struktur som kontinuerligt får allt mer internationellt erkännande, bland annat den nyinrättade förenade övergångsregeringen, det förnyade samordningsrådet och öppnandet av uppdraget för ett demokratiskt Belarus i Bryssel. Den förenade övergångsregeringen, de emigrerade medlemmarna i olika demokratiska oppositionspartier och andra belarusier spelar en viktig roll i att fortsätta att aktivt stödja politiska fångar, deras familjer och aktivister som fortfarande befinner sig i Belarus.

S. Svjatlana Tsichanouskaja och ledarna för demokratiska politiska partier har offentligt tillkännagett belarusiernas europeiska ambitioner.

T. Som svar på det pågående förtrycket har EU och dess medlemsstater antagit ett antal restriktiva åtgärder mot Lukasjenkoregimen, bland annat sanktioner mot 195 personer och 34 enheter som är skyldiga till att vara direkt inblandade i kränkningar av de mänskliga rättigheterna och till att hjälpa regimen. EU och dess medlemsstater har tilldelat mer än 100 miljoner euro för att stödja det belarusiska folket och deras demokratiska ambitioner.

U. Lukasjenkoregimen begränsar effekterna av de västerländska sanktionerna mot Belarus genom att använda sig av bistånd från Ryssland, till exempel användningen av rysk transport- och hamninfrastruktur för att exportera belarusiska varor, förmånstillträde till den ryska marknaden och uppskjutande av skuldbetalningar till Ryssland, liksom genom att kringgå sanktionerna.

V. Till följd av de västerländska sanktioner som ålagts landet minskade Belarus BNP med 4,7 % 2022, en minskning som endast var hälften så stor som väntat. EU:s import från Belarus under 2022 halverades med mer än hälften jämfört med tidigare år, från 6,54 miljarder euro 2021 till 3,19 miljarder euro. Belarus export till Ryssland ökade med 40 % från 16,3 miljarder US-dollar 2021 till 23 miljarder US-dollar 2022. Belarus export till Kina nästan fördubblades 2022.

W. Lukasjenkoregimen håller på att återupprätta den planekonomiska modellen från Sovjettiden, särskilt genom att reglera detaljhandelspriserna, upprätthålla statsägda företags industriproduktion på hög nivå även om det inte finns någon efterfrågan och slå till mot privata företag, även genom att förbjuda utländska investerare att sälja sina andelar i företag i Belarus och införa bestämmelser som möjliggör förverkande av privat egendom. Belarus har underlåtit att följa de viktigaste resultaten från ILO:s undersökningskommission från 2004 och Lukasjenkoregimen har fortsatt att förfölja fackföreningsmedlemmar.

X. Till följd av EU:s stöd får hundratals belarusier för närvarande stipendier och ännu fler deltar i onlineutbildningar för att stärka sin yrkeskompetens och kommer att delta i yrkesmässiga utbyten.

Lukasjenkoregimens kontinuerliga förtryck och EU:s stöd till de som förtrycks

1. Europaparlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag det oförminskade förtrycket och de systematiska och utbredda människorättskränkningar som Lukasjenkoregimen kontinuerligt har begått, vilket inbegriper en mängd fall av misshandel och tortyr, liksom frihetsberövande under isolering och otillräcklig medicinsk hjälp till politiska fångar och andra personer som åtalas på politiskt motiverade grunder, såsom journalister, människorättsförsvarare, oberoende fackföreningsaktivister och andra. Parlamentet fördömer också utövandet av påtryckningar på de åtalade genom att avsiktligt gripa och döma deras anhöriga och dra in deras advokaters licenser. Parlamentet visar alltjämt solidaritet med det modiga belarusiska folket och medlemmarna i det civila samhällets organisationer, som sätter sin frihet och sina liv på spel genom att stå upp för ett suveränt, fritt och demokratiskt Belarus där rättvisa, fred och mänskliga rättigheter har företräde.

2. Europaparlamentet kräver att Lukasjenkoregimen sätter stopp för denna spiral av våld, tortyr, förtryck och propaganda mot avvikande röster och uppfattade kritiker, omedelbart och villkorslöst frisläpper alla politiska fångar, deras familjemedlemmar och alla personer som godtyckligt har fängslats, utlyser en allmän amnesti för alla dem som har gripits på politiska grunder sedan 2020 och möjliggör en fredlig maktöverföring efter anordnandet av fria och rättvisa val.

3. Europaparlamentet uppmanar de belarusiska myndigheterna att omedelbart sätta stopp för de grymma, omänskliga och förnedrande förhållandena under häktningstiden och fängslandet av politiska fångar, till exempel att de nekas medicinsk behandling, grundläggande hygienprodukter och åtkomst till advokater och familjemedlemmar. Parlamentet fördömer bruket av ”kedjegripanden” eller omotiverade förlängningar av häktningar för mindre förseelser eller falska anklagelser om ”extremism”. Parlamentet är djupt oroat över att de fängslade demokratiska oppositionsledarna Viktar Babaryka och Mariya Kalesnikava i hemlighet har överförts till ett sjukhus utan att någon information har lämnats om deras hälsotillstånd. Parlamentet är lika oroat över den långvariga bristen på information om tillståndet för oppositionspolitikerna Siarhej Tsichanouski, Mikalaj Statkevitj och Maksim Znak, journalisterna Ihar Losik, Katsiaryna Bachvalava (pseudonym: Andrejeva) och Andrzej Poczobut, som även är en av ledarna för den polska minoriteten i Belarus, och aktivisten från den europeiska civila kampanjen i Belarus, Palina Sjarenda-Panasiuk.

4. Europaparlamentet uppmanar Lukasjenkoregimen att omedelbart tillhandahålla nödvändig medicinsk behandling till och garantera ordentligt medicinsk tillsyn av politiska fångar med allvarliga sjukdomar och hälsoproblem, bland annat Maryja Kalesnikava, Viktar Babaryka, Ales Bjaljatski, Ryhor Kastusiou, Iryna Melcher, Halina Dzerbysj, Henadz Fiadynitj, Marfa Rabkova, Vasil Berasneu, Vatslau Aresjka, Uladzimir Hundar, Uladzimir Matskevitj, Mikalaj Statkevitj, Alena Hnauk, Andrej Vojnitj, Aljaksandr Fjaduta, Mikita Zalatarou, Dzmitryj Zalomski, Aljaksej Hubitj, Vadzim Hurman, Antanina Kanavalava, Andrej Skurko, Darja Afanasieva, Arsenii Maiseitjyk, Ihar Mints, Pavel Hantjaryk, Siarhej Batura, Viatjaslau Dasjkevitj, Daniil Kastsiukevitj, Michail Chamitsevitj, Palina Sjarenda-Panasiuk, Andrzej Poczobut, Ksenija Lutskina, Maryna Markevitj, Yauhen Liulkovitj, Volha Tsybulskaja, Volha Zalatar, Artsiom Bajarski, Pavel Kutjynski, Uladzimir Malachouski, Ruslan Slutski, Alena Mausjuk, Larysa Kuzmenka, Kiryl Paltjeuski, Juryj Pracharenka, Siarhej Verastjahin, Vjatjaslau Rahastjuk, Aljaksandr Kapsjul, Raman Karanevitj, Vital Melnik, Aksana Zaretskaja och Viktoryja Kulsja.

5. Europaparlamentet uppmanar de belarusiska myndigheterna att tillåta diplomater och internationella organisationer, däribland oberoende medicinska stiftelser, särskilt Internationella rödakorskommittén (ICRC), att besöka politiska fångar så att de kan bedöma deras tillstånd och ge bistånd. Parlamentet uppmanar kommissionen, EU:s medlemsstater och internationella institutioner såsom Internationella rödakorskommittén och Unicef att fortsätta att tillhandahålla ett systematiskt och omfattande stöd till de belarusiska politiska fångarna och deras familjemedlemmar som befinner sig i en utsatt ekonomisk situation samt till politiska fångar som har avtjänat sina straff, inbegripet ekonomiskt stöd och hjälp med medicinsk och psykologisk rehabilitering.

6. Europaparlamentet kräver en oberoende utredning av och en expertrapport om de politiska fångar som avlidit i regimens förvar och aktivisten Raman Bandarenkas död i november 2020, som berodde på en brutal misshandel som enligt uppgift ska ha utförts av civilklädda poliser eller deras kumpaner.

7. Europaparlamentet uppmanar Lukasjenkoregimen att avstå från alla former av trakasserier även mot tidigare politiska fångar som nu har släppts. Parlamentet uppmanar eftertryckligen regimen att låta dessa före detta fångar leva sitt liv i frihet och ge dem full tillgång till arbetsmarknaden och det sociala livet samt sina bankkonton och tillgångar. Parlamentet uttrycker djup oro över att i synnerhet leverantörer till stora EU-baserade företag påstås använda sig av interners tvångsarbete i belarusiska straffkolonier. Parlamentet uppmanar alla EU-baserade företag att avsluta förbindelserna med alla belarusiska leverantörer som använder tvångsarbete i sina leveranskedjor, även de som ännu inte omfattas av restriktiva åtgärder, och uppmanar rådet att införa sanktioner mot alla belarusiska företag som använder tvångsarbete i sina leveranskedjor. Parlamentet välkomnar att ILO nyligen antagit en resolution om de åtgärder som rekommenderas av det styrande organet enligt artikel 33 i ILO:s stadgar om Belarus systematiska kränkning av föreningsfriheten, undertryckandet av den demokratiska fackföreningsrörelsen och den fortsatta förföljelsen av oberoende fackföreningsledare och aktivister, och uppmanar ILO:s medlemsländer att vidta åtgärder i enlighet med denna.

8. Europaparlamentet upprepar att Lukasjenkoregimens ensidiga utträde ur politiken för det östliga partnerskapet, som tillkännagavs den 28 januari 2021, inte har någon legitimitet eftersom det inte avspeglar det belarusiska folkets verkliga vilja och deras strävan efter en fri och demokratisk stat.

9. Europaparlamentet upprepar sitt fördömande av Lukasjenkoregimens beslut att låta Belarus dra sig ur Århuskonventionen, ett internationellt avtal som genomför tillgången till en ren, hälsosam och hållbar miljö som en mänsklig rättighet.

10. Europaparlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att undersöka möjligheten att låta företrädare för de belarusiska demokratiska krafterna, särskilt Svjatlana Tsichanouskaja, det belarusiska folkets legitima företrädare, och det civila samhället, att ta över de mandat som tidigare innehades av företrädare för de belarusiska myndigheterna i bilaterala och multilaterala forum, särskilt inom ramen för politiken för det östliga partnerskapet. Parlamentet uppmanar kommissionen att inkludera oberoende, icke regimanslutna belarusiska experter som nationella företrädare för Belarus i samarbetsprogram som EU4Climate, EU4Environment och andra initiativ. Parlamentet uppmuntrar rådet (utrikes frågor) att utsträcka en stående inbjudan till Svjatlana Tsichanouskaja, som ledare för Belarus förenade övergångsregering, att närvara vid dess möten som rör Belarus. Parlamentet uppmanar medlemsstaternas ledare och de politiska ledarna i de andra deltagande staterna i den europeiska politiska gemenskapen att inkludera de belarusiska demokratiska krafterna i denna gemenskap, till exempel genom att ge dem observatörsstatus.

11. Europaparlamentet fördömer politiskt motiverade ”skenrättegångar” och falska anklagelser som syftar till att skrämma företrädare för och anhängare av de demokratiska krafterna, det civila samhället, oberoende mediekanaler, fria fackföreningar, människorättsförsvarare och nationella, religiösa och sexuella minoriteter. Parlamentet fördömer de belarusiska myndigheternas beslut av den 23 augusti 2023 att förklara den organisation som det välkända människorättscentrumet Vjasna och alla dess avdelningar utgör ”extremistisk”, och kräver att dess ordförande och grundare, mottagaren av Nobels fredspris och Sacharovpriset, Ales Bjaljatski, och hans kollegor Valjantsin Stefanovitj, Uladzimir Labkovitj, Marfa Rabkova och Andrej Tjapjuk omedelbart friges. Parlamentet fördömer särskilt de långa fängelsestraff som nyligen utdömts för Henadz Fjadynitj, Vasil Berasneu, Viatjaslau Aresjka, Maryna Zolatava och Ljudmyla Tjekina, liksom utevarodomarna mot ledande personer i de demokratiska krafterna, såsom Svjatlana Tsichanouskaja, Pavel Latusjka, Maryja Maroz, Volha Kavalkova, Siarhej Dyleuski, Valeryj Tsapkala, Stsiapan Putsila och Jan Rudzik, som på falska grunder anklagats för ”sammansvärjning för maktövertagande” eller ”bildande av extremistorganisationer”. Parlamentet fördömer det faktum att de demokratiska oppositionsledarna Pavel Sevjarynets och Mikalai Statkevitj fortfarande sitter fängslade. Parlamentet fördömer Lukasjenkoregimens gränsöverskridande förtryck av belarusier utomlands samt Rysslands underlättande och aktiva samarbete i detta förtryck. Parlamentet uppmanar med eftertryck regimen att omedelbart sluta föra bort och hota med att föra bort barn från deras föräldrar som ett sätt att bestraffa föräldrarna för att de protesterar eller är politiskt aktiva. Parlamentet uppmanar rådet och kommissionen att identifiera nya sätt att arbeta för att alla politiska fångar ska friges i Belarus.

12. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen de belarusiska myndigheterna att omedelbart omvandla alla dödsdomar och införa ett omedelbart moratorium för tillämpningen av dödsstraffet, som ett första steg mot ett fullständigt och permanent avskaffande.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta att göra det möjligt för människorättsförsvarare, advokater och det civila samhällets organisationer att tillhandahålla politiska fångar och deras familjer tjänster, särskilt socialt bistånd, hälso- och sjukvård och offentligt försvar. Parlamentet uppmanar EU:s och medlemsstaternas diplomater att, trots de befintliga svårigheterna, diskutera med och stödja företrädare för det civila samhället, människorättsförsvarare, oberoende mediekanaler, demokrativänliga grupper och familjer till politiska fångar i Belarus.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, medlemsstaterna och utrikestjänsten att samarbeta med internationella partner, såsom OSSE:s Moskvamekanism och FN:s råd för mänskliga rättigheter, liksom med människorättsförsvarare och företrädare för det civila samhället på plats, för att se till att allvarliga människorättskränkningar och brott mot mänskligheten som sker i Belarus övervakas, dokumenteras och anmäls, för att säkerställa att det därefter utkrävs ansvar samt för att säkerställa rättvisa för offren. Parlamentet betonar det värdefulla arbete som utförs av icke-statliga organisationer i och utanför Belarus som dokumenterar fall av tortyr och därmed lägger en viktig grund för framtida lagföring av brott som begåtts av Lukasjenkoregimen. Parlamentet upprepar sitt stöd för den internationella ansvarsskyldighetsplattformen för Belarus.

15. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till EU:s medlemsstater att bana väg för lagföring av belarusiska tjänstemän som är ansvariga för eller delaktiga i valfusk, allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och brott mot mänskligheten, i enlighet med principerna om extraterritoriell och universell jurisdiktion. Parlamentet upprepar uppmaningen från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter att alla FN:s medlemsstater ska överväga att arbeta för ansvarsskyldighet på detta sätt. Parlamentet stöder vidare diskussionerna om ett eventuellt inrättande i Haag av en internationell tribunal för kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Belarus.

Lukasjenkoregimens deltagande i Rysslands anfallskrig mot Ukraina

16. Europaparlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag Lukasjenkoregimens inblandning i Rysslands oberättigade, olagliga och oprovocerade anfallskrig mot Ukraina och dess främjande av hatpropaganda, desinformation och propaganda som ekar av Moskvas krigsretorik. Parlamentet fördömer i detta avseende regimens massiva tillhandahållande av ammunition och militär utrustning till de ryska angriparna, framför allt tillverkningen av komponenter till ryska militären, liksom stationeringen av ryska trupper i Belarus och det faktum att de utbildas av belarusiska instruktörer. Parlamentet fördömer även välkomnandet av Rysslands olagliga och statssponsrade terroristorganisation Wagnergruppen och regimens hot om att ansluta sig till anfallskriget, tillsammans med stationeringen av trupper bredvid gränsen mellan Belarus och Ukraina, vilket tvingar ukrainska trupper att stanna kvar i området, och användningen av belarusiskt territorium, luftrum och infrastruktur som utgångspunkt för invasionen samt för fortsatta missilattacker mot militära och civila mål i Ukraina. Parlamentet noterar att en stor majoritet av de belarusiska medborgarna motsätter sig denna mångfasetterade inblandning i Rysslands anfallskrig. Parlamentet uttrycker sitt fulla stöd för de belarusiska aktivister som motsätter sig angriparna i Belarus genom att påverka järnvägar och andra försörjningsrutter som används av ryska militären, för belarusiska frihetskämpar på nätet och för de frivilliga, särskilt Kastuś Kalinouski och tidigare Pahoniaregementen, som modigt kämpar tillsammans med Ukrainas väpnade styrkor för att driva tillbaka angriparna. Parlamentet ställer sig helt och hållet bakom stödet till dessa motståndsrörelser.

17. Europaparlamentet fördömer den olagliga förflyttningen av fler än 2 150 barn, inbegripet föräldralösa, från ryskockuperade områden i Ukraina till så kallade fritidsläger i Belarus, där de utsätts för russifiering och indoktrinering. Parlamentet fördömer med kraft belarusiska Röda Korsets delaktighet i den olagliga deporteringen av ukrainska barn. Parlamentet stöder de ukrainska åklagarnas utredning av Belarus påstådda roll i tvångsdeporteringarna och menar att både Lukasjenkos och hans regims handlingar också kan utgöra brott mot mänskligheten genom ”deportering eller tvångsförflyttning av befolkning” enligt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Parlamentet anser att Lukasjenko bär samma ansvar för dessa krigsförbrytelser som Vladimir Putin och Maria Lvova-Belova och uppmanar därför ICC att överväga att utfärda en liknande internationell framställning om utlämning av Lukasjenko. Parlamentet uppmanar rådet att utöka förteckningen över personer som är föremål för EU:s sanktioner till att omfatta personer som är inblandade i tvångsdeporteringar av ukrainska barn till Belarus.

18. Europaparlamentet efterlyser synergieffekter och samstämmighet mellan EU:s strategiska kompass och Natos strategiska koncept, i synnerhet när det gäller deras genomförande, för att motverka Rysslands angrepp mot Ukraina och Lukasjenkoregimens delaktighet i denna konflikt. Parlamentet understryker vikten av att intensifiera samarbetet mellan EU och Nato för att hantera alla relevanta aspekter av Belarus inblandning i Rysslands krig mot Ukraina. Parlamentet anser att det är nödvändigt att utarbeta en gemensam strategi för att bevara Belarus oberoende, inbegripet internationellt stöd för detta ändamål och för Belarus övergång till demokrati, med deltagande av EU och internationella institutioner såsom OSSE, Europarådet och G7.

19. Europaparlamentet anser att Lukasjenkoregimen, genom att möjliggöra Rysslands omotiverade anfallskrig mot Ukraina, har blivit en medbrottsling till de brott som begåtts av Ryssland, vilket medför ansvar för förstörelsen och skadorna i Ukraina. Parlamentet anser vidare att den särskilda internationella domstolen för de aggressionsbrott som Ryssland begått mot Ukraina måste ha jurisdiktion att inte bara utreda Putin och de ryska politiska och militära ledarskapet, utan även det belarusiska ledarskapet. Parlamentet uppmanar därför EU-institutionerna och medlemsstaterna att vidta alla nödvändiga åtgärder för att möjliggöra lagföring av belarusiska tjänstemän som är delaktiga i de aggressionsbrott, krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord som begåtts i Ukraina. Parlamentet välkomnar i detta avseende de åtgärder som vidtagits för att inrätta ett lokalkontor för Internationella brottmålsdomstolen i Ukraina. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att hitta lagliga vägar att beslagta tillgångar som tillhör det belarusiska ledarskapet och relaterade belarusiska enheter som deltar i den ryska krigsinsatsen och, om möjligt, att använda dem för att stödja återuppbyggnaden av Ukraina.

20. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att bredda och stärka tillämpningsområdet för sanktioner (restriktiva åtgärder) och att anta en ny uppsättning sanktioner mot Belarus och Ryssland och mot de personer och rättsliga enheter som är ansvariga för eller delaktiga i de allvarliga kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Belarus, enligt sanktionssystemet mot Ryssland och Belarus och EU:s globala mekanismer för sanktioner avseende mänskliga rättigheter (EU:s Magnitskijlag), inbegripet domare, åklagare, tjänstemän vid brottsbekämpande myndigheter, kriminalvårdsanstalter och straffläger, propagandister samt anställda i de beryktade organisationerna KGB och GUBOPiK/HUBAZiK (huvuddirektoratet för bekämpning av organiserad brottslighet och korruption).

21. Europaparlamentet efterlyser att de befintliga sanktioner som införts mot Ryssland också ska införas mot Belarus. Parlamentet vidhåller att belarusisk kaliumklorid, som är regimens främsta inkomstkälla, bör kvarstå på sanktionsförteckningen och bör inte transporteras via EU:s territorium, i synnerhet eftersom den främsta kaliumkloridproducenten Belaruskali är direkt involverad i den olagliga förflyttningen, russifieringen och indoktrineringen av ukrainska barn. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att öka sin kapacitet att bedöma den verkliga effekten av sanktionerna och möjliga ytterligare skador, för att säkerställa ett fullständigt genomförande av alla restriktiva åtgärder som rör Belarus och belarusiska individer och att motverka alla system för att kringgå sanktionerna samt tillhandahålla tillräckligt stöd till det arbete som utförs av EU:s särskilda sändebud för genomförande av EU-sanktioner för att ta itu med alla kryphål och förbättra det effektiva genomförandet av alla sanktioner.

22. Europaparlamentet kräver att Ryssland och Belarus förs upp på EU:s förteckning över tredjeländer med hög risk när det gäller bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Parlamentet efterlyser en förteckning över direkta släktingar till dem som är knutna till den brottsliga Lukasjenkoregimen och som åtnjuter gästfriheten i olika EU-länder. Parlamentet efterlyser en omedelbar översyn av deras inresevisum och vistelsestatus. Parlamentet uppmanar eftertryckligen Internationella olympiska kommittén och andra internationella idrottsförbund att inte tillåta idrottare från Belarus och Ryssland, varav många stöder eller till och med har deltagit i Rysslands omotiverade anfallskrig mot Ukraina, att tävla vid de olympiska spelen i Paris 2024 eller några andra internationella idrottsevenemang.

23. Europaparlamentet beklagar att vissa medlemsstater bedriver lobbyverksamhet för att sanktionerna mot belarusiska kaliumkloridproducenter, bland annat Belaruskali, ska hävas, och uppmanar medlemsstaterna att inrätta gemensamma strategier för de utmaningar som sanktionerna innebär. Parlamentet fördömer de tredjeländer som hjälper Ryssland och Belarus att kringgå de införda sanktionerna och uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att överväga sekundära sanktioner mot dessa tredjeländer. Parlamentet beklagar djupt Ungerns utrikes- och handelsministers officiella besök i Minsk i februari 2023, vilket strider mot EU:s politik för Belarus, Ryssland och anfallskriget mot Ukraina. Parlamentet uppmanar rådet och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att överväga ytterligare åtgärder som sträcker sig längre än sanktioner och att utarbeta en sammanhängande och övergripande långsiktig strategi gentemot Belarus, i nära samordning med EU:s partner.

Belarus suveränitet och skydd av landets språk och nationella kultur

24. Europaparlamentet noterar med stor oro Belarus ohejdade politiska, ekonomiska, militära och kulturella underordning gentemot Moskva. Parlamentet beklagar att Belarus har blivit en rysk satellitstat och fördömer de två regimernas ageranden, vilket kan leda till att Ryssland slutligen absorberar och annekterar Belarus. Parlamentet fördömer Lukasjenkoregimens historierevisionism och dess försök att rättfärdiga sina brott, i synnerhet förtrycket av det belarusiska folket och angreppskriget mot Ukraina. Parlamentet fördömer utplaceringen av ryska taktiska kärnvapen under ryskt befäl på belarusiskt territorium, vilket uppenbarligen står i strid med Belarus kärnvapenfria status som upphävdes efter den bedrägliga konstitutionella folkomröstningen den 27 februari 2022. Parlamentet upprepar sitt fördömande av denna utplacering, som strider mot fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen och kan leda till att fler kärnvapen utplaceras i regionen. Parlamentet uppmanar EU, dess medlemsstater och Nato att vidta alla tänkbara åtgärder för att hantera denna utplacering, och beklagar djupt Lukasjenkos hotfulla retorik om att möjligtvis använda kärnvapen. Parlamentet uppmanar EU att arbeta i samarbete med Internationella atomenergiorganet och europeiska högnivågruppen för kärnsäkerhet och avfallshantering säkerställa kärnsäkerheten vid det belarusiska kärnkraftverket i Astravyets och

beklagar att den andra reaktorn vid det belarusiska kärnkraftverket togs i drift utan att de kärnsäkerhetsproblem som togs upp av det internationella samfundet hade åtgärdats ordentligt. Parlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att inte erkänna några avtal som undertecknats av Lukasjenkoregimen med Ryssland och som överlåter Belarus suveränitet mot folkets vilja.

25. Europaparlamentet uppmanar EU och medlemsstaterna att behålla sin enade front när det gäller att ta itu med de mångfacetterade hot som Aljaksandr Lukasjenkos regim utgör mot EU, särskilt den fortsatta och växande statliga instrumentaliseringen av migration, som avsiktligt orsakar mänskligt lidande vid Belarus gränser mot Lettland, Litauen och Polen och därefter. Parlamentet fördömer starkt de belarusiska myndigheternas användning av migration för politiska ändamål och ser detta som avsiktligt iscensatta repressalier från Lukasjenkoregimens sida mot EU:s medlemsstater för deras stöd till Belarus demokratiska krafter, i syfte att destabilisera dessa medlemsstater. Parlamentet är oroat över den humanitära situationen längs Belarus gränser med EU:s medlemsstater. Parlamentet uppmanar EU-medlemsstaterna i fråga att följa EU-lagstiftningen, eftersom upprätthållandet av grundläggande EU-normer, internationell rätt och respekt för varje människas värdighet, särskilt inför utmaningar, står i centrum för det demokratiska EU-projekt som EU också vill se Belarus delta i. Parlamentet betonar behovet av att garantera rätten till asyl och samtidigt tillhandahålla humana och värdiga mottagningsvillkor för migranter och asylsökande som är strandsatta vid gränsen.

26. Europaparlamentet anser att det ryska privata militärföretaget Wagnergruppens ankomst till Belarus skapar potentiella säkerhetsrisker för Ukraina, Belarus grannar i EU och EU som helhet. Parlamentet upprepar sin uppmaning till rådet att lägga till Wagnergruppen på EU:s terroristförteckning och uppmanar EU och dess medlemsstater att fortsätta att övervaka Wagnergruppens verksamhet och stärka skyddet av EU:s gränser för att förhindra eventuella provokationer från Wagnergruppens sida eller försök från Wagnergruppens legosoldater att resa in i EU, samt att fortsatt bekämpa den ökande smugglingen av varor från Belarus.

27. Europaparlamentet noterar Belarus växande ekonomiska beroende av Ryssland och andra icke-demokratiska länder, däribland Kina. Parlamentet beklagar djupt att Belarus återvänder till den planekonomiska modellen från Sovjettiden, som kommer att isolera landet ytterligare från världsmarknaden, leda till en eftersläpning i innovation och modernisering och till en kontinuerlig kompetensflykt, vilket strider mot det belarusiska folkets intressen, då folket har visat prov på ökade entreprenörsinitiativ under de senaste åren.

28. Europaparlamentet påminner om sin uppmaning till alla EU-företag med verksamhet i Belarus att uppvisa särskild aktsamhet och ta sitt ansvar för att respektera de mänskliga rättigheterna i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Parlamentet uppmanar dessa företag att avstå från nya investeringar i landet och att offentligt protestera hos de belarusiska myndigheterna mot det fortsatta förtrycket av arbetstagare och medborgare i allmänhet.

29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och EU:s medlemsstater att fortsätta att stödja små och medelstora företag i Belarus, med tanke på att de har spelat en viktig roll genom att stödja demokratirörelsen i Belarus, både under och efter presidentvalet 2020.

30. Europaparlamentet uttrycker solidaritet med de belarusier som försöker skydda och vårda sin nationella identitet, särskilt genom insatserna för att sprida användningen av det belarusiska språket. Parlamentet beklagar djupt att konstchefen Pavel Belavus nyligen dömdes till 13 års fängelse för sina ansträngningar för att främja det belarusiska språket och den belarusiska kulturen. Parlamentet åtar sig att öka sin kommunikation på belarusiska, särskilt genom att översätta sina rapporter och resolutioner om politiken för Belarus och det östliga partnerskapet till språket, och uppmanar andra EU-institutioner att göra likadant.

31. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen den belarusiska regimen att upphöra med sin diskriminering och sitt våld mot alla minoriteter, särskilt etniska, religiösa och sexuella minoriteter. Parlamentet fördömer de belarusiska myndigheterna för att ha riktat in sig på landets etniska litauiska och polska befolkningsgrupper, särskilt genom de beslut som nyligen fattats om att lägga ner litauiska och polska skolor och avveckla utbildningen på litauiska och polska. Parlamentet uppmanar de belarusiska myndigheterna att respektera de litauiska och polska minoriteternas rättigheter, bland annat rätten till utbildning på litauiska och polska. Parlamentet fördömer gripandet av Andżelika Borys, Andrzej Poczobut och andra medlemmar av den polska befolkningsgruppen. Parlamentet anser att de anklagelser om ”uppvigling av hat” och ”rehabilitering av nazism” som riktades mot Andżelika Borys är politiska och saknar all legitimitet och rättsligt värde, och konstaterar att hon har frikänts från dessa anklagelser.

32. Europaparlamentet fördömer eftertryckligen förföljelsen av religiösa grupper i Belarus, inbegripet förföljelsen av både präster och deras anhängare som i sin religiösa verksamhet vägrar att stödja Lukasjenkoregimens hållning och uttrycker sin oenighet med dess politik. Parlamentet fördömer i detta avseende att den ortodoxa prästen Siarhej Rezanovitj, hans hustru och son har dömts till 16 års fängelse, de påtryckningar som utövades mot den framlidne ortodoxe ärkebiskopen Artemyj Kistjanka, liksom de regelbundna gripandena av medlemmar av prästerskapet, inklusive fängslandet i maj 2023 av de katolska prästerna Vjatjaslau Adamovitj, Andrej Kulik och Aljaksandr Sjautsou samt katekisten Uladzislau Beladzed. Parlamentet fördömer också konfiskeringen av kyrkor från katolikerna i Minsk och förbudet mot all politisk verksamhet inom ramen för den protestantiska evangelismen.

33. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen Lukasjenkoregimen att omedelbart upphöra med förföljelsen, diskrimineringen och våldet mot hbti-personer och att säkerställa deras fullständiga skydd och inkludering i samhället. Parlamentet stöder hbti-organisationernas insatser i Belarus för att förespråka rättsliga reformer som säkerställer lika rättigheter och skydd för alla individer.

34. Europaparlamentet beklagar djupt bristen på lagstiftning mot diskriminering när det gäller personer med funktionsnedsättning i Belarus samt den påtvingade stängningen under 2021 av landets ledande organisation för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, byrån för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet beklagar djupt de problem som barn med funktionsnedsättning i Belarus står inför när det gäller att erhålla korrekta diagnoser, utbildning och social återintegrering samt bristen på offentligt ansvarsutkrävande av och insyn i de institutioner där dessa barn befinner sig. Parlamentet understryker behovet av avinstitutionalisering och upphävande av Republiken Belarus lag nr 183-Z av den 30 juni 2022 om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och deras sociala integration, som diskriminerar barn och vuxna med funktionsnedsättning och begränsar deras tillgång till grundskole-, gymnasie- och högskoleutbildning beroende på hur pass allvarlig deras funktionsnedsättning är. Parlamentet är bestört över att de belarusiska myndigheterna fortsätter att placera personer med olika funktionsnedsättning på samma inrättningar och inte ger några grupper specialiserad vård, att mer än 10 000 personer med funktionsnedsättning som bor på ”neuropsykiatriska” institutioner berövas sina juridiska rättigheter och att domstolarna har utsett cheferna för dessa institutioner till deras förmyndare. Parlamentet understryker att bestämmelser som tillåter ofrivilligt frihetsberövande måste upphävas.

Stöd till demokrati och EU-ambitioner

35. Europaparlamentet framhåller att Belarus har historiska band till resten av Europa och delar den europeiska kulturen och identiteten, och att landet, baserat på det belarusiska folkets strävanden, bör förbli en del av det europeiska politiska, kulturella och ekonomiska området. Parlamentet erkänner och stöder varmt uttalandena om belarusiernas EU-ambitioner från Svjatlana Tsichanouskaja och ledarna för belarusiska demokratiska politiska partier. Parlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att utarbeta en mer ambitiös och omfattande strategi, tillsammans med en bred ekonomisk plan, som skulle ge stöd till de belarusiska demokratiska krafterna, däribland politiska oppositionspartier, aktivister i det civila samhället, människorättsförsvarare, oberoende konstnärer, oberoende fackföreningar och fria mediekanaler både i och utanför Belarus, i syfte att främja en demokratisk övergång i landet och upprätthålla Belarus oberoende och suveränitet. Parlamentet efterlyser omfattande kapacitetsuppbyggnadsprogram, inbegripet utbildning om juridisk expertis för utarbetande av lagstiftningsförslag och för digital och personlig säkerhet, mentorinitiativ, praktikprogram och andra utbildningsmöjligheter för att stärka dessa aktörer och främja deras potential.

36. Europaparlamentet efterlyser förbättrad EU-kommunikation med befolkningen i Belarus för att förse dem med information och motverka desinformation och propaganda från de statskontrollerade mediernas sida. Parlamentet uppmanar eftertryckligen EU:s medlemsstater att främja kontakter mellan sin egen befolkning och det belarusiska folket och att samordna sina åtgärder för att mildra de svårigheter som demokratiska krafter och oppositionspolitiska partier, aktivister i det civila samhället och andra belarusiska medborgare i exil står inför, till exempel när det gäller att få uppehållstillstånd och öppna bankkonton och i samband med viseringsförfaranden i Belarus och tredjeländer, bland annat till följd av felaktig tillämpning av sanktionssystemet. Parlamentet betonar att det belarusiska folket inte bör likställas med Lukasjenkoregimen och att belarusier som lever i exil inte bör diskrimineras på grund av regimens inblandning i kriget mot Ukraina. Parlamentet beklagar djupt Lukasjenkoregimens avsiktliga utvisningar av diplomater från EU, dess medlemsstater och andra länder, eller dess vägran att förnya deras ackreditering, i syfte att begränsa deras stöd till förföljda belarusier och deras möjlighet att utfärda viseringar. Parlamentet erkänner det arbete som det civila samhällets organisationer i EU gör med att stödja sina belarusiska motparter och hjälpa belarusiska medborgare under omplaceringsprocessen, och uppmanar EU och dess medlemsstater att ytterligare möjliggöra dess arbete.

37. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ytterligare förenkla förfarandena för att erhålla visum och uppehållstillstånd för dem som flyr från Belarus av politiska skäl eller för dem som behöver medicinsk behandling till följd av att ha utsatts för våld. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att utarbeta regler och förfaranden för att hantera fall där människorättsförsvarare och andra aktivister i det civila samhället fråntas sitt medborgarskap i Belarus samt att stödja de belarusiska medborgare som är bosatta i EU och vars identitetshandlingar snart löper ut och som inte har någon möjlighet att förnya dem, eftersom de inte kan återvända till Belarus.

38. Europaparlamentet uppmanar rådet att se över och uppdatera sina slutsatser om Belarus genom att fokusera på förebyggande och begränsning av de säkerhetsrisker som Lukasjenkoregimen utgör, effektiv offentlig EU-politik och deltagande av det belarusiska folket, inbegripet personer i exil, strukturerat samarbete med de belarusiska demokratiska krafterna och det civila samhället samt stöd till offren för Lukasjenkoregimen.

39. Europaparlamentet välkomnar öppnandet i Bryssel den 1 mars 2023 av det officiella uppdraget för ett demokratiskt Belarus. Parlamentet välkomnar dessutom inrättandet av den förenade övergångsregeringen som den demokratiska rörelsens centrala verkställande organ, som tillsammans med samordningsrådet, ett enhetligt representativt organ för det belarusiska demokratiska samhället, bör behandlas av det internationella samfundet som de demokratiska företrädarna för det belarusiska folket. Parlamentet uppmanar till undertecknande av ett avtal för att formalisera och systematisera samarbetet mellan Europaparlamentet och de belarusiska demokratiska krafterna och civila samhället, inbegripet den förenade övergångsregeringen och samordningsrådet. Parlamentet betonar behovet av att rådet och kommissionen fortsätter att uppmärksamma och stödja den demokrativänliga rörelsen i Belarus internationellt, som har förändrats till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Parlamentet uppmanar kommissionen och rådet att förbereda sig för olika scenarier, såsom att Lukasjenko byts ut (mot sin vilja) eller att Ryssland faktiskt annekterar eller ockuperar Belarus, och att samråda med den förenade övergångsregeringen om dessa scenarier.

40. Europaparlamentet välkomnar kommissionens godkännande av stödprogrammet ”EU4Belarus: Supporting societal resilience and human capital development”, som syftar till att stödja Belarus demokratiska ambitioner. Parlamentet anser att sådant stöd är nödvändigt för att bevara de förändringar i det belarusiska samhället som uppstod i den fredliga demokrativänliga rörelsen under presidentvalet 2020. Parlamentet insisterar på att EU4Belarus-medel strategiskt ska kanaliseras till verksamheter för att stödja det belarusiska folkets EU-ambitioner.

41. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta och bredda stödet för det belarusiska civila samhällets och de akademiska institutionernas kulturella och utbildningsrelaterade verksamhet, inklusive stöd till det belarusiska språket och oberoende medier. Parlamentet betonar vikten av att stödja digitaliseringen och att skapa utrymmen för belarusiernas demokrativänliga medborgardeltagande och politiska deltagande. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta att stödja Belarus oberoende medier, som decimerades efter presidentvalet 2020 och var tvungna att omlokalisera och återuppbygga sin verksamhet. Parlamentet ber kommissionen och medlemsstaterna att i detta avseende stärka kapaciteten hos de belarusiska mediekanalerna, inklusive sådana som Charter 97, Radio Racyja, Euroradio, Belsat TV, Naša Niva och Novy Čas, och att särskilt uppmärksamma nya kanaler som NEXTA, Malanka och Zerkalo (tidigare TUT.BY). Parlamentet välkomnar omlokaliseringen av Radio Free Europe/Radio Liberty och öppnandet av dess kontor i Litauen, som tillhandahåller trovärdig mediebevakning för lyssnarna i Belarus.

42. Europaparlamentet betonar vikten av att kontinuerligt stärka förbindelserna och samarbetet mellan Belarus å ena sidan och ungdomar och det akademiska samfundet i EU å andra sidan. Parlamentet välkomnar EU:s tilldelning av ekonomiska resurser för att tillhandahålla utbildningsmöjligheter för belarusiska studenter och yrkespersoner, särskilt genom EU4Belarus MOST+ (mobilitetsprogrammet för riktade direkta kontakter). Parlamentet förväntar sig att detta stöd fortsätter och att belarusier i hög grad kommer att inkluderas i olika EU-program, till exempel Erasmus+ och Horisont Europa. Parlamentet efterlyser dessutom kontinuerligt stöd till belarusiska oberoende akademiska institutioner, inklusive det europeiska humanioruniversitetet i Vilnius.

43. Europaparlamentet insisterar på att en betydande del av EU:s ekonomiska stöd bör fortsätta att kanaliseras genom flexibla och opartiska EU-mekanismer, såsom det europeiska initiativet för demokrati, som skulle säkerställa god målinriktning och ansvarsskyldighet för det civila samhällets organisationer, oberoende mediekanaler och demokrativänliga grupper. Parlamentet efterlyser mer finansiering med låg tröskel för icke-statliga organisationer i och utanför Belarus, och föreslår att det europeiska initiativet för demokrati bör stärka sitt fokus på Belarus samtidigt som medlemsstaterna bör förse initiativet med mer medel för att stödja Belarus demokratiska krafter.

44. Europaparlamentet stöder förberedelserna för en EU-ledd internationell givarkonferens i syfte att bistå de belarusiska demokratiska krafterna. Parlamentet uppmanar EU att på operativ nivå samarbeta med företrädarna för de belarusiska demokratiska krafterna för att slutföra arbetet med att anta en färdplan för genomförandet av det paket för investeringar och ekonomiskt stöd på 3 miljarder euro som kommissionen redan har planerat som ett sätt att anamma det belarusiska folkets demokratiska strävanden. Parlamentet efterlyser en politisk dialog mellan EU och de belarusiska demokratiska krafterna för att uppnå en gemensam vision om denna stödplan. Parlamentet betonar behovet av en ingående offentlig diskussion för att bygga upp allmänhetens stöd för ett betydande engagemang från EU:s sida.

45. Europaparlamentet uttrycker sin oro över öppenheten, friheten och rättvisan i parlaments- och lokalvalen 2024 i Belarus, särskilt mot bakgrund av de nya rättsliga restriktionerna för politiska partier och uttalanden från den centrala valkommissionen, där man ifrågasätter vikten av internationell valövervakning och den roll som spelas av OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter. Parlamentet fördömer att det har skapats outhärdliga förutsättningar för och begränsningar av de oppositionella demokratiska partiernas verksamhet i Belarus. Parlamentet fördömer i synnerhet den nya lagen om politiska partier som antogs i februari 2023, som tydligt syftar till att hindra och avskräcka de demokratiska krafternas verksamhet genom att införa ytterligare begränsningar och skyldigheten att registrera sig vid justitieministeriet. Parlamentet anser att denna lag avsiktligt försöker avveckla demokratiska partier formellt och hindra dem från att delta i parlamentsvalet 2024 och att den i slutändan kommer att leda till ett faktiskt förbud mot alla politiska partier i opposition mot regimen. Parlamentet uppmanar medlemsstaternas nationella politiska partier och europeiska politiska partier och stiftelser att vidareutveckla sitt samarbete och sitt stöd till demokratiska politiska partier i Belarus.

46. Europaparlamentet uppmanar de belarusiska demokratiska krafternas ledarskap att upprätthålla enigheten och fortsätta att använda innovativa metoder för att informera och engagera det belarusiska folket, särskilt inom landet, för att upprätthålla deras tillit och förtroende för demokratisk förändring och mobilisera dem i det kommande valet.

o

o o

47. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, medlemsstaternas regeringar och parlament, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, FN:s generalsekreterare, Internationella arbetsorganisationen, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, företrädarna för de demokratiska krafterna i Belarus, den internationella rödakorsrörelsen, Internationella olympiska kommittén, Europeiska fotbollsförbundet, Internationella fotbollsförbundet, Internationella ishockeyförbundet, Internationella tennisförbundet, Association of Tennis Professionals, Women's Tennis Association samt Republiken Belarus de facto-myndigheter.